

תזכיר חוק

א. שם החוק המוצע

הצעת חוק תגמול נושאי משרה במוסדות פיננסיים (אישור מיוחד והגבלת הוצאות בשל תגמול חריג),
התשע"ד-2014

ב. מטרת החוק המוצע והצורך בו

גופים פיננסיים מנהלים כספי ציבור בהיקף עצום. נכון לדצמבר 2013 סך היקף החיסכון הפנסיוני, פיקדונות, קרנות נאמנות, תעודות סל וכספים אחרים, המנוהלים על ידי גופים מוסדיים, תאגידים בנקאיים, מנהלי קרנות נאמנות, מנהלי תיקים ומנפיקי תעודות סל עומד על למעלה מ-2 טריליון ₪, המהווים את החלק הארי מתיק הנכסים הפיננסיים של הציבור. כמו כן, לפעילות גופים פיננסיים השפעה מהותית על היציבות הפיננסית במשק הישראלי.

היקף כספי הציבור המנוהל על ידי גופים פיננסיים, פערי המידע בינם לבין ציבור החוסכים באמצעותם והסיכונים להם חשופים כספי ציבור, מחייבים גופים פיננסיים לקיים אמות מידה וסטנדרטים גבוהים והדוקים לממשל תאגידי נאות. כמו כן, הם מדגישים את חשיבות קיומם של מנגנוני השגחה, בקרה ופיקוח יעילים וקפדניים וכן מערכת איזונים ובלמים נאותה בגופים אלה, בכלל זה לעניין שכר בכירים.

שכר בכירים בחברות ציבוריות ובגופים פיננסיים בפרט, מצוי בדיון ציבורי זה שנים רבות על רקע טענות בדבר גובהו המופרז, וחולשתם של מנגנוני הבקרה והפיקוח בגופים אלו. היקפי שכר בכירים בגופים פיננסיים גדלו בשנים האחרונות באופן משמעותי. נתוני שנת 2013 מלמדים שכרבע מארבעים מקבלי השכר הגבוה בחברות ציבוריות בישראל הם בעלי תפקידים בגופים פיננסיים, כאשר היחס בין שכרם לשכר הממוצע במשק גבוה במיוחד.

מטרת החקיקה המוצעת הינה לקבוע כי הציבור, באמצעות מערכת המס, לא "יישא" בנטל שהינו מעבר לסכום המוגדר במסגרת חוק זה, וזאת בין היתר בכוונה להגביל ולהפחית את שכר נושאי המשרה הבכירים בגופים פיננסיים.

ג. עיקרי החוק המוצע

החוק המוצע כולל שתי הוראות עיקריות:

א. קביעת מנגנון תאגידי לאישור עסקה למתן תגמול לנושא משרה בכירה או עובד בגוף פיננסי העולה על 3.5 מיליון שקלים חדשים בשנה. המנגנון המוצע קובע כי שכר העולה על 3.5 מיליון שקלים חדשים טעון את אישורם של הגורמים הבאים בגוף פיננסי, בסדר הבא: ועדת תגמול (או ועדת ביקורת אם לא קיימת ועדת תגמול), דירקטוריון ואסיפה כללית. החוק המוצע קובע לעניין אישור דירקטוריון כי במידה וגוף פיננסי נדרש למנות דירקטורים חיצוניים או בלתי תלויים יהא האישור טעון הסכמת רובם. עוד קובע החוק המוצע כי במידה והגוף הפיננסי הוא חברה ציבורית, הליך אישור עסקה כאמור יהיה בהתאם להוראות סעיף 267א(ב) לחוק החברות, התשנ"ט-1999, אשר קובע מנגנון של רוב מיוחס מקרב בעלי מניות המיעוט. להתקשרות עם נושא משרה בכירה או עובד שנעשתה בלא קבלת האישורים הנדרשים לא יהיה תוקף.

ב. קביעה כי בבירור הכנסתו החייבת של אדם לא יותרו ניכויים בשל שכר של נושאי משרה ועובדי הגוף הפיננסי שהם מעבר לתקרה של 3.5 מיליון שקלים חדשים בשנה, כאשר מתקרה זו יופחתו הוצאות שאינן מותרות לניכוי לצרכי מס. לעניין זה נקבע כי במקרה בו כלל השכר ששולם זכות לרכישת נכס כמשמעותה בסעיף 3(ט) לפקודת מס הכנסה או מניות כמשמעותן בסעיף 102 לפקודת מס הכנסה, ייכלל ההפרש או שווי ההטבה בחישוב עלות השכר בשנת המס בה חל מועד המימוש. על מנת לאפשר לרשות המסים לבקר את הוראות פרק ב' נוספה חובת דיווח לגופים הפיננסיים על כל עובד או נושא משרה בכירה, אשר עלות השכר המשולמת לו על ידי הגוף הפיננסי ותאגידי קשורים לו, עולה על שלושה וחצי מיליון שקלים חדשים.

ד. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה

ככל שיאושר שכר החורג מהתקרה שנקבעה בפקודת מס הכנסה, יגדלו הכנסות המדינה בהתאם.

ה. השפעת החוק המוצע על התקן המנהלי

אין השפעה על התקן המנהלי.

ו. נוסח החוק המוצע

הצעת חוק תגמול נושאי משרה במוסדות פיננסיים (אישור מיוחד והגבלת הוצאות בשל תגמול חריג), התשע"ד-2014

פרק א': הוראות כלליות

הגדרות

1. בחוק זה -

"גוף מוסדי" - כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981¹ (להלן - חוק הפיקוח);

"גוף פיננסי" - כל אחד מאלה:

(1) גוף מוסדי ותאגיד החזקה בגוף מוסדי;

(2) חברה שייעודה הנפקת מוצרי מדדים כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995² (להלן - חוק הסדרת העיסוק);

(3) מנהל קרן להשקעות משותפות בנאמנות כמשמעותו בחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994³;

(4) מנהל תיקים כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק;

(5) תאגיד בנקאי ותאגיד החזקה בנקאי;

(6) גוף אחר המספק שירותים פיננסיים, שקבע שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת;

"נושא משרה בכירה" - כהגדרתו בסעיף 37(ד) לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968⁴;

"שכר" - לרבות תנאים נלווים לשכר, כגון החזקת רכב, טלפון, תנאים סוציאליים, הפרשות בשל סיום יחסי עובד-מעביד, וכל הכנסה שנוקפה לשכר בשל מרכיב שהוענק לעובד;

"שליטה" - כהגדרתה בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981⁵ (להלן - חוק הבנקאות (רישוי));

"תאגיד החזקה בגוף מוסדי" - מבטח כהגדרתו בסעיף 31א לחוק הפיקוח, שמתקיים בו אחד מאלה:

¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 208; התשס"ח, עמ' 121.
² ס"ח התשנ"ח, עמ' 416; התשע"ד, עמ' 269.
³ ס"ח התשנ"ד, עמ' 308; התשע"ב, עמ' 6.
⁴ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234; התשע"ד, עמ' 432.
⁵ ס"ח התשמ"א, עמ' 232; התשע"ד, עמ' 121.

(1) יותר משלושים אחוזים מכלל נכסיו הם אמצעי שליטה בגופים מוסדיים ;

(2) יותר משלושים אחוזים מסך הנכסים המנוהלים על ידו, במישרין או בעקיפין, לרבות נכסים המנוהלים בעבור אחרים, מנוהלים באמצעות גופים מוסדיים ;

"תאגיד בנקאי" ו- "תאגיד החזקה בנקאי" – כהגדרתם בחוק הבנקאות (רישוי) ;

"תאגיד קשור" לגוף פיננסי – כל אחד מאלה :

(1) בגוף פיננסי שהוא גוף מוסדי – תאגיד ההחזקה בגוף המוסדי, תאגיד שבשליטתו או תאגיד שבשליטת הגוף המוסדי ;

(2) בגוף פיננסי שהוא תאגיד בנקאי – תאגיד ההחזקה הבנקאי, תאגיד שבשליטתו או תאגיד שבשליטת התאגיד הבנקאי ;

(3) בגוף פיננסי אחר – תאגיד שבשליטת הגוף הפיננסי ;

"תגמול" - לרבות התחייבות למתן תגמול, בין במישרין ובין בעקיפין, ולרבות סכום כסף וכל דבר שהוא שווה כסף, שכר, מענק, דמי ניהול, דמי ייעוץ, דמי שכירות, עמלה, ריבית, תשלום מבוסס מניות, תגמול פרישה שאינו תשלום פנסיוני, טובת הנאה וכל הטבה אחרת, והכל למעט דיבידנד ;

2. אישור עסקה למתן תגמול
(א) התקשרות של גוף פיננסי עם נושא משרה בכירה או עובד המכהן או מועסק בגוף הפיננסי, במישרין או בעקיפין, באשר לתנאי כהונתו או העסקתו הכוללת מתן תגמול העולה על 3.5 מיליון שקלים חדשים בשנה, כפי שחושב בהתאם לכללי החשבונאות שלפיהם מוצגת ההוצאה החזויה בדין וחשבון הכספי, תהיה טעונה אישורם של אלה, בסדר הזה :

(1) ועדת תגמול של דירקטוריון הגוף הפיננסי, ואם אינה קיימת – ועדת הביקורת של הגוף המוסדי ;

(2) דירקטוריון הגוף הפיננסי, ובגוף פיננסי הנדרש למנות דירקטורים חיצוניים או בלתי תלויים - גם אישור רוב הדירקטורים כאמור ;

(3) בגוף פיננסי שהוא חברה ציבורית, כהגדרתה בחוק החברות, התשנ"ט-1999⁶ (להלן – חוק החברות) - אישור האסיפה הכללית בהתאם להוראות סעיף 267א(ב) לחוק האמור, בשינויים המחויבים.

⁶ ס"ח התשנ"ט, עמ' 189 ; התשע"א, עמ' 1108.

(ב) על התקשרות של גוף פיננסי עם נושא משרה בכירה או עובד שלא אושרה בהתאם לקבוע בסעיף זה, לרבות אם נפל בהליך האישור פגם מהותי או אם ההתקשרות נעשתה בחריגה מהותית מן האישור, יחולו הוראות סעיף 280 לחוק החברות בשינויים המחוייבים.

3. חישוב התגמול לגבי כהונה או העסקה בקבוצת חברות

כיהן נושא משרה בכירה או הועסק עובד, בנוסף על כהונתו או העסקתו בגוף פיננסי, גם בתאגיד קשור לגוף הפיננסי יכלול התגמול לעניין סעיף 2 את כל התגמולים המשולמים לו הן מהגוף הפיננסי והן מהתאגיד הקשור.

פרק ב': מיסוי

4. תיקון פקודת מס הכנסה - מס' _____

(א) בסעיף 32, אחרי פסקה (16) יבוא:

"(17) (א) עלות שכר שנשא בו גוף פיננסי, במישרין או בעקיפין, בשנת המס, בגין עובד או נושא משרה בכירה, העולה על התקרה לתשלום;

(ב) כיהן נושא משרה בכירה או הועסק עובד, בנוסף על כהונתו או העסקתו בגוף פיננסי, גם בתאגיד קשור לגוף הפיננסי, תכלול עלות השכר לעניין סעיף קטן (א) את עלות השכר שנשאו בה הן הגוף הפיננסי והן התאגיד הקשור, בגין אותו נושא משרה או אותו עובד;

(ג) עלות השכר שלא תותר בניכוי, כאמור בסעיף קטן (א), תחושב באופן יחסי לחלק עלות השכר שנשאו בו הגוף הפיננסי או התאגיד הקשור לו, ביחס לכלל עלות השכר ששולם;

(ד) כלל השכר ששולם זכות לרכישת נכס כמשמעותה בסעיף 3(ט), או מניות כמשמעותן בסעיף 102, ייכלל ההפרש או שווי ההטבה, כמשמעותם בסעיפים 3(ט) ו-102, בחישוב עלות השכר בשנת המס בה חל מועד המימוש, כמשמעותו בסעיפים אלה;

בפסקה זו -

"גוף פיננסי", "נושא משרה בכירה", "תאגיד קשור", "תגמול" - כהגדרתם בחוק תגמול נושאי משרה במוסדות פיננסיים (אישור מיוחד והגבלת הוצאות בשל תגמול חריג), התשע"ד-2014;

”עלות שכר” - שכר, וכן כל סכום ששילם מעביד לקרן השתלמות או לקופת גמל, גם אם לפי סעיף 3 לא רואים אותו כהכנסת עבודה במועד ששולם לקרן ההשתלמות או לקופת הגמל, וכן סכום תשלום דמי ביטוח ששילם מעביד בעד עובדו לפי חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ”ה-1995;

”שכר”- הכנסה כאמור בסעיף 2(2), מענק עקב פרישה או מענק עקב מוות, מניות שהגדרתן בסעיף 102, תגמול, וכן השתכרות או ריווח כמשמעותם בסעיף 2(1) ו-2(10) אשר ניתנו לעובד או לנושא משרה בכירה בקשר עם עבודתו או כהונתו בגוף הפיננסי, בין במישרין ובין בעקיפין, לרבות באמצעות חברה בשליטתו; ”תקרה לתשלום” - שלושה וחצי מיליון שקלים חדשים לשנה, בניכוי הוצאות שאינן מותרות בניכוי לצרכי מס;”.

(ב) אחרי סעיף 141א יבוא:

”חובת דיווח 141ב (א) גוף פיננסי שהגדרתו בחוק תגמול נושאי משרה של גוף במוסדות פיננסיים (אישור מיוחד והגבלת הוצאות בשל תגמול חריג), התשע”ד-2014, ידווח למנהל, במועד ובטופס שיקבע שר האוצר, על כל עובד או נושא משרה בכירה, אשר עלות השכר המשולמת לו על ידי הגוף הפיננסי ותאגידיים קשורים לו, עולה על שלושה וחצי מיליון שקלים חדשים (להלן- דיווח מיוחד בשל תגמול חריג), ויפרט לגבי כל תאגיד את החלק המשולם על ידו.

(ב) העתק הדיווח המיוחד בשל תגמול חריג יועבר לתאגידיים הקשורים לגוף הפיננסי.”

פרק ג': ביצוע, תקנות ותחילה

5. שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

6. (א) הוראות חוק זה יחולו על תגמול של נושא משרה בכירה או עובד בגוף פיננסי שיאושר ביום פרסום החוק ואילך, ואולם לגבי תגמול שאושר לפני יום פרסום החוק יחולו הוראות חוק זה שנה מיום הפרסום.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) תחילתו של סעיף 4 ביום י' בטבת התשע”ה (1 בינואר 2015) והוא יחול לגבי תגמול שישולם מיום זה ואילך.